

ומה ימי חלוטו טעון תגלחת, אף ימי ספרו; 11-ב
ולכן: מה ימי חלוטו אין עולין לו מן המניין,
אף ימי ספרו. (1)

ממשיכה הברייתא:

יכול אף ימי הסגרו בן שלא יעלו לו ימי
הסגרו מן המניין, ומשום שהדין נותן שיהיו
ימי הסגרו כימי חלוטו:

שהרי מצורע חלוט מטמא משכב ומושב
שלו, ואף בימי הסגרו מטמא הוא משכב
ומושב.

ואם כן נאמר: אם למדת לימי חלוטו שאין
עולין לו מן המניין, אף ימי הסגרו אין עולין
לו מן המניין.

ומה נזיר שנזר בקבר [בבית הקברות]
ששערו ראוי לתגלחת נזירות טהרה שהרי
אינו צריך לגלח לטומאתו, ומכל מקום אין
עולין לו ימי הטומאה מן המניין – (9)

ימי חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת נזירות
טהרה – שהרי צריך לגלח תחילה לצרעתו
– לא כל שבן שאין עולין לו מן המניין.

מוסיף התנא של הברייתא ומבאר:

ואין לי אלא ימי חלוטו שאין עולין לו מן
המניין, וכפי שלמדנו מנזיר בקבר.

ימי ספרו מניין שאין עולין לו למנין ימי
נזירות?

ומבארת הברייתא: ודין הוא:

לימי חלוטו, וצע"ג.

ביאור דבריו: כיון שנזיר בקבר כל מקורו
הוא מנזיר שנטמא בקבר, הרי לא יתכן שמנזיר
שנטמא בקבר אי אפשר ללמוד לימי חלוטו,
ואילו מנזיר בקבר - שהוא עצמו אינו נלמד אלא
מנזיר שנטמא - יהיה אפשר ללמוד לימי חלוטו,
שהרי ממה נפשך, אם נזיר בקבר דומה לימי
חלוטו, כשם שלא תלמד לימי חלוטו כך לא
תלמד לנזיר בקבר, ואם נזיר בקבר דומה לנזיר
שנטמא, שוב אי אפשר ללמוד לימי חלוטו
שאינו דומה לנזיר שנטמא.

1. הקשו התוספות: למה לא נלמד דין זה מנזיר
בקבר, היות ואף ב"מי ספרו" אין שערו ראוי
לתגלחת טהרה, וכהלימוד שלמדה הגמרא לענין
ימי חלוטו?!

וראה מה שכתב ב"קין אורה" ישוב על זה;
ובספרי פרשת נשא [פיסקא לא] אכן הגירסא
היא באופן אחר והוא נלמד מנזיר בקבר, וכתב
שם ב"עמק הנצי"ב" שזו היא גם כוונת הברייתא

9. הקשה רבינו עקיבא איגר [לעיל יז ב] על
הלימוד מנזיר בקבר: "מכל מקום גם על זה
נימא: אם אמרת נזיר [בקבר], דימי טומאה כיון
דסותרים (ה"ג) [הנזירות], אף בכי האי גוונא
דנזר בבית הקברות, אין עולים".

הלשון נראית משובשת, ועיקר כוונתו
להקשות: הרי נזיר בקבר היינו נמי ימי טומאתו
של מת, ואם כן כשם שאין אנו לומדים בקל
וחומר מנזיר טהור שנטמא, ומשום שיש לפרוך
מה לימי טומאתו שכן סותר בהן את הקודמין,
אם כן הוא הדין שאי אפשר ללמוד מנזיר בקבר,
כי אף שאין לו ימים קודמין, מכל מקום כשיש
לטומאה זו ימים קודמין הרי הן סותרין את
הקודמין.

והוסיף רבינו עקיבא איגר: "וביותר, דהא
גופא מנא לן דנזר בבית הקברות דאין עולין,
אלא דמסברא כיון דבטהור שנטמא אפילו
סותרים, ממילא בנזיר טמא על כל פנים אין
עולים, וכמו שכתבו תוספות במתניתין [לעיל טז
ב], וכיון דהוא מזה הטעם, ממילא אין ללמוד

אמרת: לא תלמד כן, כי יש לפרוך:

אם אמרת בימי חלוטו, שכן חלוטו טעון תגלחת ומביא קרבן [היינו שתי צפרים להזאה ושילוח], לפיכך אין עולין; תאמר בימי הסגרו שאין טעון תגלחת ואינו מביא קרבן, לפיכך יעלו למנין.

מכאן אמרו חכמים:

ימי ספרו וימי גמרו של מצורע אין עולין לו מן המנין.

אבל ימי הזב והזבה שאינם טעונים תגלחת, וימי הסגרו של מצורע, הרי אלו עולין לו.

ומפרשת הגמרא את קושייתו של רב אשי מברייתא זו על דברי רב חסדא הסובר: לא אמרו שימי ספרו וימי גמרו אין עולין לו מן המנין, אלא משום גילוח השער שבסופן, ודוקא באופן שבשעה שנצטרע נותרה לו נזירות מועטת למנותה, אבל אם נותרה לו נזירות מרובה משלשים למנותה, הרי שאותו עודף עולה לו אף בימי חלוטו וספרו:

קתני מיהת בברייתא: "לא אם אמרת בימי טומאה — שהם אין עולין לו — כיון שמבטל בהן את הקודמין, תאמר בימי חלוטו וכו'" שהיות ואין מבטל בהן את הקודמין, הרי שהייתי אומר שיעלו לו ימי חלוטו מן המנין.

והרי במאי? באיזה שלב של הנזירות אמרת

הברייתא שהייתי אומר על ימי חלוטו שהן עולין לו מן המנין?

אילימא בנזירות מועטת, כלומר: שנותר לו למנות כשהוחלט שיעור נזירות מועטת בלבד, אם כן האיך הייתי אומר — אם לא היה לימוד מיוחד על כך — שימי חלוטו יעלו לו מן המנין, והא בעינן גידול שער וודאי שאין ימי חלוטו עולין לו מן המנין — וכסברת רב חסדא!?

אלא לאו בהכרח שבנזירות מרובה עוסקת הברייתא, כלומר: שהיה לו למנות בשעה שהוחלט שיעור נזירות המרובה משלשים יום, שאם לא הייתי לומד מן הדין שאין ימי חלוטו עולין לו מן המנין, הרי שהיה אפשר למנות את העודף על שלשים יום בתוך ימי חלוטו.

וקתני בברייתא שיש צורך בלימוד שאף באופן זה אין עולין לו ימי חלוטו מן המנין.

אלמא, ומוכח שאף באופן של נזירות מרובה לא סלקין ליה [אין עולין לו ימי חלוטו למנין], ודלא כרב חסדא.

ומסקינן: שמע מינה שלא כרב חסדא. (2)

טמא שנכנס למקדש במזיד, ענוש כרת וכו' בשוגג מביא קרבן עולה ויורד וכו', ואין חיובין כרת או קרבן אלא מעזרת ישראל ולפנים וכו'."

בקבר.

2. א. ראיית הגמרא נתבארה על פי התוספות [וראה פירושו המפרש בראיית הגמרא]; וצריך ביאור למה העמידה הגמרא את דבריה על אמצע

שלפינו [ודלא כהבנת התוספות], דהכי קאמר: כמו שימי חלוטו טעונים תגלחת ואין שער ראויה לתגלחת טהרה, אף ימי ספרו טעונים תגלחת ואין שער ראויה לתגלחת טהרה, ואם כן כשם שזה נלמד מנזיר בקבר, כך זה נלמד מנזיר

מתניתין:

אמר רבי אליעזר משום רבי יהושע:
 כל טומאה מן המת שנזיר הנטמא בה מגלח עליה [עושה "תגלחת טומאה"], הייבין עליה — הנטמאים בטומאה כעין זו ונכנסו למקדש — על ביאת מקדש.
 וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה, אין הייבין עליה על ביאת מקדש.⁽³⁾

כללו של דבר: כל הטעון ביאת מים מן התורה חייב כרת על ביאת המקדש ואפילו אחר שטבל וכו', אבל המתטמא בטומאות מן המת שאין הנזיר מגלח עליהן אף על פי שהוא טמא טומאת שבעה הרי זה פטור על ביאת המקדש, [לשון הרמב"ם פרק ג מביאת מקדש, שפסק כרבי יהושע במשנתנו].

להמתין שלשים יום, ראה שם היטב], אלא שרב חסדא היה סבור שרק שלשים יום "שהן נזירות של עיקר הדין" אינן ראויין בימי צרעתו, אבל מה שמוסיף על נזרו מדעתו, גם ימי צרעתו עולין לו, ושלשים יום אחרונים שיוצא מהם לקרבן אין ימי צרעתו עולין לו, וראה עוד שם. ולפי זה מתבאר לשונו של רב חסדא שאמר: "לא שנו אלא בנזירות מועטת", והיינו, דרק לתשלום של נזירות מועטת אין מועילים ימי גמרו וספרו, אבל לתשלום של נזירות מרובה, מועילים אף ימי גמרו וספרו.

ואולם לפי מה שפירשו התוספות את קושיית הגמרא האחרונה, שהקושיא היא האיך הייתי אומר שימי חלוטו אין עולין לו, והרי צריך הוא גידול שער; הרי מוכח שלא כדברי החזון איש. כי הברייתא הלוא באה ללמוד מימי טומאה את יסודו של החזון איש שאין ימי חלוטו עולים לו לשלשים הימים האחרונים של נזירותו, וכפי שנתבאר משמו, ומאי קשיא לגמרא, והרי לזה צריכים אנו לימוד! וראה שם בחזון איש בתוך דבריו שהוא מבין את קושיית הגמרא באופן אחר, ראה שם היטב [והוא על דרך המפרש], אבל מדברי התוספות מוכח שלא כדברי ה"חזון איש".

3. א. במשנה מצינו שלש טומאות דאורייתא שאין הנזיר מגלח עליהן כלל, והן: גולל ודופק,

לשון הברייתא "תאמר בימי חלוטו", ולא על תחילת לשון הברייתא "ימי חלוטו מנין", שאם בנזירות מועטת עסקינן מה יש לשאול מנין, והרי צריך הוא שלשים יום לגידול שער.

ב. כתב החזון איש [קמ טז, אחר שהקשה על דברי רב חסדא, ראה שם] לבאר את שיטתו: מודה רב חסדא, שאין שלשים יום אחרונים של נזירותו עולין לו בימי צרעתו, שעיקר דין תגלחת הטהרה הוא על גידול שער שגידל בימים האחרונים לנזירותו, ואם ימים אלו הם ימי צרעתו אין הם עולים לו כיון שימים אלו הלוא ימי טומאה הם הצריכה תגלחת.

וכתב, דבזה ניחא למה לא הקשתה הגמרא כאן בפשיטות מכל השקלא וטריא של התנא, והרי אם תאמר שכל הנידון הוא באופן שחסר לו גידול שער וכפי שפירש רב חסדא, אם כן למה צריך ללמוד דבר זה מימי טומאה למת והרי פשיטא היא, ועוד שאינו ענין כלל לימי טומאה למת, שהרי בימי טומאתו אין עולין לו ימים אלו מן המנין, ואילו בימי חלוטו הן עולין לו מן המנין, אלא שהתגלחת שבסוף הימים מחייבת אותו בגידול שער.

אלא ודאי, שגם רב חסדא סובר ששלשים יום אחרונים אינם עולים לו וזה אנו לומדים מטומאה [כלומר: ונפקא מינה בדין זה באופן שמדין גידול שער לא היה צריך להמתין, וכגון שנתגלח לצרעתו אחר מלאת ימי נזרו שאין צריך

תמחה הגמרא: וכי אטו רבי אליעזר משום רבי יהושע סתם — שהוא רבי יהושע בן חנניה — גמר לה [וכי למד רבי אליעזר דין זה מרבי יהושע בן חנניה]!?

גמרא:

והא משום רבי יהושע בר ממל גמר לה [ונהרי רבי יהושע בן ממל הוא זה שלימדו דין זה]!?

אמר נחלק רבי מאיר: והרי לא תהא טומאה זו שאין הנזיר מגלח עליה, קלה מן טומאת השרץ שחייבין עליה על ביאת מקדש! (4)

שנינו במשנה: אמר רבי אליעזר משום רבי יהושע כל טומאה וכו':

כמו חלל, והנוגע בו טמא טומאת שבעה], וכן אינו חייב על מגען על ביאת מקדש", וראה "ספר המפתח".

ב. הנה שיטת הרמב"ם [נזירות ז א] היא, כי מאחר שכתוב גבי נזיר "וכי ימות מת עליו" ולא נאמר "וכי יטמא לנפש", מזה למדנו למעט, שאינו מגלח אלא על עצמו של מת, ולכן נתמעטו רובע הקב ורביעית דם ושאר דברים שאין הנזיר מגלח עליהן.

וב"חידושי מרן רי"ז הלוי" על התורה בפרשת חוקת כתב לפרש את הפסוקים בפרשת חוקת [יט יא]: "הנוגע במת בכל נפש אדם וטמא שבעת ימים הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא יטהר"; וחזר הכתוב ואמר: "כל הנוגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן ה' טמא ונכרתה הנפש ההיא מעמיה", [והיה לו לומר: ואם לא יתחטא וגו' לא יטהר ואת משכן ה' טמא וגו].

וביאר: שהפסוק בא לומר שאין חיוב ביאת מקדש אלא כשהוא נוגע במת בנפש האדם אשר ימות, ואין די במה שנטמא, ולמעט אותן טומאות שאין הנזיר מגלח עליהן; וראה מה שכתב המאירי שהובא בהערה הבאה.

4. א. מכאן הוכיחו האחרונים שאף טומאות המת שאין הנזיר מגלח עליהן, הרי הן מן התורה, ולא כפשוטן לשון הרמב"ם [טומאת מת

רביעית דם וכלים הנוגעים במת; ושתי טומאות שהנזיר מגלח על מגען ומשאן ואינו מגלח על אהילן, ואלו הן: עצם כשעורה שהיא מטמאת במגע ובמשא ואינה מטמאת באוהל, ורובע קב עצמות [אף כשאין בו עצם כשעורה] שהוא מטמא במגע ובמשא ובאוהל, ואינו מגלח על אהילו.

ואין המשנה באה להוציא את הנטמא במגע או משא עצם כשעורה או אפילו את הנטמא ברובע קב עצמות [שאינן בהם עצם כשעורה] ואף שאינו מגלח על אהילו, שהרי הוא מגלח באותו אופן שאנו באים לחייבו על ביאת מקדש, דהיינו במגע ומשא.

ויצאו מכח כלל זה: הנטמא בגולל ודופק, וברביעית דם בין במגע ומשא ובין באוהל, וכן הנטמא באוהל רובע עצמות.

ואולם הנוגע בכלים הנוגעים במת [שאינן הנזיר מגלח עליהן כמבואר במשנה לעיל נד א] נחלקו בו הרמב"ם והראב"ד, וזה לשון הרמב"ם [ביאת מקדש ג יג]:

ואי זהו הטמא שחייב כרת על המקדש, כל שנטמא בטומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה וכו' או שיגע באדם או בכלים שנטמאו באותן הטומאות שהנזיר מגלח עליהם, שהרי הוא שני לראשון שנגע במת.

והראב"ד השיג עליו: "או שיגע באדם וכו' שבוש הוא זה שאין הנזיר מגלח על מגע כלים שנגעו במת, ואפילו של חרב [כלומר: שהוא

דתניא: אמר רבי אליעזר:

מן המת שאין הנזיר מגלח עליה, אין חייבין עליה משום ביאת מקדש.

ומסיימת הגמרא את תמיהתה:

הוי [הנה אנו רואים] דמשום רבי יהושע בר ממל גמיר לה רבי אליעזר ולא מרבי יהושע בן חנניה כפי ששינו במשנתנו?!

אמרו בני הישיבה לתרץ:

אכן רבי אליעזר למד דין זה מרבי יהושע בר ממל, אלא שרבי יהושע בר ממל למד דין זה מרבי יהושע בן חנניה; ושמע מינה ממה ששנה רבי מסדר המשנה: "אמר רבי אליעזר משום רבי יהושע", ולא הזכיר את רבי יהושע בן ממל האמצעי:

כל שמעתתא דמתאמרה כבי תלתא [כל האומר שמועה בשם רב ששמע מרב שני ששמע מרב שלישי]:

קדמאי ובתראי אמרינן, מצינאי לא אמרינן, אין קפידא⁽⁵⁾ אם אין מזכירין אלא את הראשון והאחרון, ואין מזכירים את האמצעי.

כשהלכתי לערסקיא [שם מקום], מצאתי את רבי יהושע בן פתר — ראש [כך היה שם אביו], שהיה יושב ודן לפני רבי מאיר בחלכה; והיה אומר לו:

כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה — חייבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה — אין חייבין עליה משום ביאת מקדש.

אמר לו רבי מאיר לרבי יהושע בן פתר — ראש: לא תהא טומאה זו קלה מחשרין שחייבין עליה על ביאת מקדש!

הוסיף רבי אליעזר ואמר: אמרתי לו לרבי מאיר: כלום אתה בקי ברבי יהושע בר ממל [האם יודע אתה בו שאדם גדול הוא]?

אמר לי רבי מאיר הן!

והרי כך אמר לי [לרבי אליעזר] רבי יהושע בר ממל:

כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה, חייב עליה משום ביאת מקדש, וכל טומאה

ממשנתנו שפטרו בה על ביאת מקדש - לגדולי המחברים [הרמב"ם] שכל טומאה שאין הנזיר מגלח עליה אינה מן התורה, אלא מדברי סופרים, שאם לא כן, היאך אין חייבין בה על ביאת מקדש, דבנזיר הוא דאיכא למימר "מת" כתיב [כלומר: "עצמו של מת"], אבל ביאת מקדש מיהא למה; ולא יראה כן שאם כן היאך קראה רבי מאיר טומאה חמורה אצל השרץ.

5. כן כתב הרא"ש בהמשך הענין וכן הוא מוכרח מראיתו של רב נחמן בר יצחק.

ג [ג] שכתב: "טומאת רובע עצמות באוהל וטומאת רביעית דם וכו' יראה לי שכולן טומאתן אינן דין תורה, שהרי אין הנזיר מגלח עליהן כמו שביארנו בנזירות וכו' לפיכך אני אומר שכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אינה דין תורה", ופירשו, שאינה "דין תורה" אלא "דברי סופרים", וכמו דברים הנלמדים ב"ג מידות שהתורה נדרשת בהן, שהרמב"ם קוראם "דברי סופרים", וראה עוד בענין זה במה שנתבאר בהערה לעיל דף נג א בשם המפרש. וראה במאירי שכתב כאן: "ומכאן -

אמר רב נחמן בר יצחק: אף אנן נמי תנינא
[אף אנו למדנו במשנה במסכת פאה ככלל
זה]!

דתנן:

אמר נחום הלבלר: כך מקובלני מרבי
מיאשה, שקיבל דין זה מאבא [מאביו].
שקיבל מן הזוגות⁽⁶⁾ [הלל ושמאי, וקדמו
להם: שמעיה ואבטליון, וקדמו להם: יהודה
בן טבאי ושמעון בן שטח, יהושע בן פרחיה
ונתאי הארבלי, יוסי בן יועזר ויוסי בן
יוחנן], שקיבלו מן הנביאים חגי זכריה
ומלאכי, והם קיבלו איש מפי איש הלכה
למשה מסיני:

הזורע שדהו שני מיני חיטין [כגון שחמתית
ולבנה], אם עשאן גורן אחד, הרי זה נותן
פאה אחת על הכל, ואם עשאן שתי גרנות,
הרי זה נותן שתי פאות פאה לכל מין ומין.

הרי שהקפיד נחום הלבלר להזכיר את
הראשון הוא משה רבינו, ואת רבי מיאשה
שהוא האחרון, ואילו את יהושע וכלב שאף

הם בין האמצעיים שהרי קיבלו ממשה, לא
קחשיב —

ושמע מינה אין קפידא בהזכרת האמצעיים.

מתניתין:

אמר רבי עקיבא: דנתי לפני רבי אליעזר
שהיה אומר — כפי ששינוי במשנתנו לעיל
דף נד — אין הנזיר מגלח על רביעית דם,
אלא על חצי הלוג דם:

והרי מה אם עצם כשעורה שאינו מטמא
אדם באוחל, הרי הנזיר מגלח על מגעו ועל
משאו — ⁽⁷⁾

רביעית דם שהוא מטמא אדם באוחל, אינו
דין שיהא הנזיר מגלח על מגעה ועל
משאה! ⁽⁸⁾

אמר לי רבי אליעזר:

אלא על מגעה ומשאה [כמבואר לעיל מט ב].
ויש הסוברים: כשם שעל עצם כשעורה אין
הנזיר מגלח על אהילה, כך אף על רביעית דם
הנלמדת מעצם כשעורה אין הנזיר מגלח אלא
על מגעה ומשאה.

ולשון התוספות לקמן נז א ד"ה עצם משמע
שאף על אהילה הנזיר מגלח, וכן מבואר
מדבריהם לעיל נב א ד"ה שבא, [ומיהו לשונם
לעיל נג ב ד"ה התם, משמע, שאינו מגלח אלא
על מגעו ועל משאו, ואינו מוכרח]; וכן כתב
המפרש כאן.

ורבינו עקיבא איגר תמה על המפרש: הרי יש
לומר בפשוטו, דרבי עקיבא גם כן אית ליה

6. בפרקי אבות [פרק א] מבוארת שלשלת קבלת
התורה: "משה קיבל תורה מסיני ומסרה
ליהושע, ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים,
ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה", ואנשי
כנסת הגדולה מסרוה ל"זוגות" שהיה אחד מהם
נשיא, והשני אב בית דין.

7. וכמבואר לעיל במשנה מט ב.

8. א. נחלקו הראשונים:

יש הסוברים: רבי עקיבא סובר שהנזיר מגלח
הן על מגעה ומשאה של רביעית דם והן על
אהילה, ואף שבעצם כשעורה אין הנזיר מגלח

א-11 שנינו במשנה: אמר לי, מה זה עקיבא?! אין דנין כאן מקל וחומר, [לפי שאין דנין קל וחומר מהלכה]:

איבעיא להו לבאר דברי רבי עקיבא:

האם הכוונה היא **שעצם כשעורה** שהנזיר מגלח עליה **הלכה** למשה מסיני היא, כי

מה זה עקיבא?! והרי אין דנין כאן מקל וחומר, שאין דנין קל וחומר מהלכה, ומפרש לה בגמרא.

וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבי יהושע, אמר לי: אכן יפה אמרת, אלא כן אמרו הלכה למשה מסיני.⁽⁹⁾

והרא"ש תמה על זה שם, היות ויש לנו לומר "דיו לבא מן הדין להיות כנדון", וביאר שצריך לומר לפי אותו תירוץ: לא אמר רבי עקיבא את הקל וחומר אלא לדברי רבי אליעזר, אבל רבי עקיבא עצמו גמרא גמיר שהוא מגלח על רביעית דם.

והמאירי כתב כאן: "ואף על פי שרבי עקיבא אף באהילו אומר כן, כמו שהתבאר למעלה בשמועת ששה דברים, מכל מקום לדברי חכמים הוא אומר כן, כלומר: לדידי אף באהילו מגלח, אלא לדידכו במגעו מיהא מגלח"; ואולם לשון התוספות לקמן נז א הוא: מעצם כשעורה בעי ללמוד שיגלח על אוהל רביעית דם", "ארזי הלבנון".

ב. יש להעיר: לפי שיטת התוספות שיש ללמוד בקל וחומר אף על טומאת אוהל, הרי יש לפרוך את הקל וחומר, כי רובע קב עצמות יוכיח, שהוא מטמא באוהל ואין הנזיר מגלח על אהילו, וראה "ארזי הלבנון" אות שלג.

ומה שלא למד קל וחומר על גולל ודופק שהוא מטמא באוהל ואין הנזיר מגלח אפילו על אהילו, פירש ב"קראן אורה", משום שגולל ודופק אין מטמאים במשא.

ג. אף ממשנה זו הוכיחו האחרונים, שאותן טומאות שאין הנזיר מגלח עליהן דבר תורה הם ולא דרבנן [ולא כפשטות לשון הרמב"ם, ראה הערה בעמוד זה], שהרי אם כן איך נלמד בקל וחומר.

9. לפי מה שנתבאר בהערה לעיל בשם רבינו

הלכה דעל חצי לוג באוהל הנזיר מגלח ולא על רביעית, ובא ללמוד מקל וחומר דעל רביעית על כל פנים במגע ומשא מגלח, מקל וחומר מעצם כשעורה, וגם וכו' הא לענין אהלו ליכא קל וחומר דמצנין למימר "דיו לבא מן הדין להיות כנדון".

ביאור דבריו הוא, דבתחילה הקשה: אפילו אם תמצוי לומר שיש ללמוד בקל וחומר אף על אהילה של רביעית דם, [ויש ליתן בזה טעם, משום שאף כי בעצם כשעורה אינו מגלח על אהילה, היינו משום שאינו נטמא בה, אבל רביעית דם שהוא נטמא בה הרי הוא מגלח אף על אהילה], מכל מקום, הרי בהכרח שרבי עקיבא מודה שנתקבלה הלכה בדם, שאם לא כן למה לי קל וחומר, וכי למה לא יגלח כיון שנטמא, וצריך לומר שההלכה נתקבלה שלא לגלח ולא נתפרש בה בהדיא שלא לגלח אף על מגעה ומשאה,, וסובר רבי עקיבא מכח הקל וחומר שלא באה ההלכה למעט אלא את הנטמא באהילה; ושוב הקשה: "דיו לבא מן הדין להיות כנדון".

ומדברי הגמרא לעיל נב ב משמע נמי שהוא מגלח על אהילה, שהרי כבר יתא שם נשנו ששה דברים בדיני טומאה שהיה חלוק רבי עקיבא עם חכמים, וביניהם רביעית דם הבאה משני מתיים, ומקשה שם הגמרא ד"שבע הויין" כמבואר כבר יתא [ראה שם], ולתירוץ אחד בגמרא, אין המספר כולל אלא את אלו שהנזיר מגלח על אהילן, הרי שעל רביעית דם - לרבי עקיבא על כל פנים - הנזיר מגלח על אף על אהילה.